

Plan działań Obchodów Europejskiego Roku Walki z Ubóstwem i Wykluczeniem Społecznym na Warmii i Mazurach w roku 2010.

1. Wstęp

Ubóstwo i wykluczenie społeczne to wieloaspektowe zjawiska charakteryzujące się nierównomiernym rozkładem zagrożeń w społeczeństwie. Zagrożenia te, zwłaszcza gdy są skumulowane, stają się szczególnie niebezpieczne dla pewnych grup społecznych.

Ubóstwo często kojarzy się z krajami rozwijającymi się, gdzie niedożywienie, głód i brak dostępu do wody zdatnej do picia są wyzwaniami dnia codziennego. Europa nie jest jednak wolna od ubóstwa i wykluczenia społecznego. Ubóstwo, a nawet nędza, istnieje cały czas w krajach europejskich i to w regionach najbogatszych. Być może sytuacja nie jest tak dotkliwa jak w krajach Trzeciego Świata, ale nie można jej dłużej tolerować. Ubóstwo bowiem, rozpoczyna się od poszczególnych jednostek i prowadzi do ubóstwa całego społeczeństwa. Osoby żyjące na granicy ubóstwa są w zdecydowanej większości świadczeniobiorcami pomocy społecznej. W roku 2008 w Polsce świadczeniami pomocy społecznej objętych było 10,05% mieszkańców kraju, natomiast wsparcia z powodu ubóstwa udzielono 5,5% ludności. W województwie warmińsko-mazurskim w analogicznym okresie pomocą społeczną objęto 16,19% mieszkańców, w tym z powodu ubóstwa 7,25% (dane z MPiPS- 03 za 2008 r.).

Analizując kwestię biedy, należy zauważyć, że ubóstwo nie jest tylko problemem, który odzwierciedla sytuację materialną i istniejące w danym społeczeństwie nierówności ekonomiczne. Wyznacza ono także odmienny charakter codziennego życia i jego problemów dotyczących biednych i bogatych. Można zatem powiedzieć, że linia ubóstwa jest granicą istnienia dwóch odmiennych „światów społecznych”.

Zjawisko wykluczenia społecznego ma miejsce we wszystkich społeczeństwach, niemniej w różnych społeczeństwach ma różne znaczenie i przejawia się w różnych formach. Wykluczenie społeczne wiąże się z brakiem lub ograniczeniem możliwości uczestnictwa, wpływania i korzystania z podstawowych instytucji publicznych i rynków, które powinny być dostępne dla wszystkich, a w szczególności dla osób ubogich. Wykluczenie społeczne jest powiązane w sposób istotny z występowaniem ubóstwa. Jednak nie da się postawić znaku równości między zjawiskiem ubóstwa a wykluczeniem społecznym. Osoby ubogie nie muszą być wykluczone i odwrotnie – osoby wykluczone niekoniecznie są ubogie. Wobec ubóstwa stosowane są różne miary, ponadto ocenie ulega również głębokość tego zjawiska.

Mimo iż w ostatnich latach na terenie województwa warmińsko-mazurskiego panuje tendencja spadkowa poziomu ubóstwa, to tempo tego spadku jest bardzo powolne. W związku z tym Europejski Rok Walki z Ubóstwem i Wykluczeniem Społecznym 2010 może przyczynić się do podniesienia świadomości ogółu społeczeństwa na temat ubóstwa i wykluczenia społecznego oraz tego, jak problemy te można skutecznie rozwiązywać.

2. Kontekst europejski – Europejski Program Walki z Ubóstwem i Wykluczeniem Społecznym (2010)

Unia Europejska i jej państwa członkowskie są silnie zaangażowane w działania mające na celu przeciwdziałanie ubóstwu i wykluczeniu społecznemu. Agenda społeczna Komisji Europejskiej na lata 2005-2010 zawiera propozycję ustanowienia roku 2010 Europejskim Rokiem Walki z Ubóstwem i Wykluczeniem Społecznym. Decyzja Parlamentu i Rady Unii Europejskiej w sprawie zatwierdzenia Europejskiego Roku 2010 została opublikowana w *Dzienniku Urzędowym Europejskim* L 298, w dniu 7 listopada 2008 r.

W związku z niniejszą decyzją Komisja opracowała strategiczny dokument ramowy, który został stworzony dla krajowych organów wykonawczych i innych podmiotów biorących udział w pracach związanych z Europejskim Rokiem Walki z Ubóstwem i Wykluczeniem Społecznym 2010. Dokument ten ma za zadanie dostarczyć praktycznych wskazówek dotyczących działań Europejskiego Roku 2010 oraz zapewnić spójność programów krajowych z celami Europejskiego Roku 2010 i Europejską strategią na rzecz ochrony społecznej i integracji społecznej.

3. Kontekst krajowy - Krajowy Program Walki z Ubóstwem i Wykluczeniem Społecznym

Zapobieganie ubóstwu i wykluczeniu społecznemu jest zasadniczym celem polityki społecznej prowadzonej przez administrację rządową, samorządy wojewódzkie, powiatowe i gminne oraz organizacje pozarządowe. Strategicznymi dokumentami wyznaczającymi cele i wyznania polityki społecznej w zakresie przeciwdziałania ubóstwu i wykluczeniu społecznemu są **Narodowa Strategia Integracji Społecznej na lata 2005-2010** oraz **Plan Działań na rzecz Integracji Społecznej**, będący częścią Krajowego Programu „Zabezpieczenie Społeczne i Integracja Społeczna” na lata 2008-2010, przyjęty przez Radę Ministrów w dniu 16 grudnia 2008 roku.

Zawarte w w/w dokumentach priorytety są spójne z założeniami Europejskiego Roku Walki z Ubóstwem i Wykluczeniem Społecznym 2010.

Zgodnie z decyzją Parlamentu i Rady UE, art. 6 ust. ww. Decyzji mówi, że *Każde państwo członkowskie ustanawia „krajowy organ wykonawczy” odpowiedzialny za organizację uczestnictwa tego państwa w Europejskim Roku i za koordynację działań na poziomie krajowym (...).*

W związku z powyższym, Polska jako państwo członkowskie aktywnie włączyła się w obchody opracowując Krajowy Program Wdrażania Europejskiego Roku Walki z Ubóstwem i Wykluczeniem Społecznym. Organem wykonawczym Krajowego Programu ustanowiono Ministerstwo Pracy i Polityki Społecznej.

Mając na uwadze specyfikę sytuacji Polski w obszarze ubóstwa i wykluczenia społecznego Krajowego Programu zakłada realizację czterech celów:

- **Uznanie praw**- uznanie podstawowego prawa osób dotkniętych ubóstwem i wykluczeniem społecznym do godnego życia i do pełnego uczestnictwa w życiu społeczeństwa.
- **Wspólna odpowiedzialność i uczestnictwo**- zwiększenie odpowiedzialności publicznej za politykę i działania w dziedzinie integracji społecznej, podkreślające zarówno zbiorową, jak i indywidualną odpowiedzialność w zwalczaniu ubóstwa i wykluczenia społecznego oraz znaczenie promowania i wspierania działalności w ramach wolontariatu.
- **Spójność**- propagowanie bardziej spójnego społeczeństwa poprzez uświadomienie korzyści płynących dla całego społeczeństwa, z którego wyeliminowano ubóstwo, wspierającego sprawiedliwy podział i w którym nikt nie żyje na marginesie.

- **Zaangażowanie i konkretne działania**- podkreślenie silnego zaangażowania politycznego UE i państw członkowskich na rzecz wywarcia decydującego wpływu na likwidację ubóstwa i wykluczenia społecznego oraz propagowania tego zaangażowania i działań na wszystkich szczeblach sprawowania władzy.

Cele te będą realizowane przy wykorzystaniu optymalnych dla każdego celu sposobów, środków i działań.

Krajowe organy wykonawcze mają do odegrania podwójną rolę: zarządzać europejskimi funduszami w ramach systemu pośredniego zarządzania scentralizowanego oraz realizować działania Europejskiego Roku na poziomie państwa.

Do najważniejszych zadań krajowych organów wykonawczych należy opracowanie, realizacja, monitorowanie i ocena programów krajowych. Ma to zagwarantować właściwe dostosowanie przedsięwzięć do specyficznej sytuacji każdego kraju.

Z tego względu w roku 2010 działania podejmowane w Polsce w ramach Krajowego programu Walki z Ubóstwem i Wykluczeniem Społecznym skupiać się będą na dwóch grupach społecznych:

- a) **dzieciach i młodzi** - w większości krajów UE są bardziej narażone na biedę niż reszta ludności. Standardy życia ubogich dzieci zmieniają się w zależności od kraju w Unii Europejskiej. Życie w rodzinach, gdzie nikt nie pracuje wpływa znacząco na rozwój dziecka oraz jego warunki życia. W Polsce problem ubóstwa wśród dzieci wymaga szczególnej uwagi. Wskaźnik ubóstwa polskich dzieci jest na wysokim poziomie w porównaniu z innymi państwami UE.
- b) **osobach starszych** - grupa osób powyżej 50. roku życia jest obecnie jedną z grup społecznych najbardziej narażonych na wykluczenie, ze względu na relatywnie niski status ekonomiczny zarówno w skali kraju, jak i w skali regionu Warmii i Mazur, który zalicza się do tzw. „ściany wschodniej”. Ludzie starsi z pozoru znajdujący się w relatywnie lepszej sytuacji niż dzieci pod względem zagrożenia ubóstwem, o wiele bardziej narażeni są na ryzyko wykluczenia społecznego uwarunkowanego takimi czynnikami jak: mniejsza aktywność w społeczeństwie, rosnące potrzeby związane z zaspokojeniem potrzeb medycznych i opiekuńczych, zagrożenie tzw. „wykluczeniem cyfrowym”.

4. Kontekst regionalny.

Celem osiągnięcia jak najwyższej efektywności inicjatyw planowanych do realizacji w Polsce koniecznym stało się włączenie wszystkich województw do rozpoczęcia działań w zakresie walki z ubóstwem i wykluczeniem społecznym.

W związku z powyższym Samorząd Województwa Warmińsko-Mazurskiego Uchwałą Nr 70/801/09/III Zarządu Województwa Warmińsko-Mazurskiego z dnia 10 listopada 2009 r. powołał Zespołu ds. Obchodów Europejskiego Roku Walki z Ubóstwem i Wykluczeniem Społecznym na Warmii i Mazurach w roku 2010, który stanie się głównym inicjatorem przedsięwzięć realizowanych na terenie Warmii i Mazur. Działania szczegółowe realizowane przez województwo warmińsko-mazurskie będą skupiać się przede wszystkim na dzieciach i młodzi oraz osobach starszych.

ZADANIA ZESPOŁU DS. OBCHODÓW EUROPEJSKIEGO ROKU WALKI Z UBÓSTWEM I WYKLUCZENIEM SPOŁECZNYM NA WARMII I MAZURACH W ROKU 2010:

- 1) opracowanie Planu Działań Obchodów Europejskiego Roku Walki z Ubóstwem i Wykluczeniem Społecznym na Warmii i Mazurach;
- 2) promowanie idei walki z ubóstwem i wykluczeniem społecznym wśród jednostek samorządu terytorialnego, organizacji pozarządowych oraz innych podmiotów realizujących swe zadania w obszarze polityki społecznej;
- 3) inicjowanie i wspieranie współpracy pomiędzy jednostkami sektora publicznego, prywatnego, organizacjami pozarządowymi i ośrodkami badawczymi na rzecz przeciwdziałania ubóstwu i wykluczeniu społecznemu;
- 4) upowszechnienie dobrych praktyk w obszarze działań na rzecz przeciwdziałania ubóstwu i wykluczeniu społecznemu;
- 5) monitorowanie działań wdrażanych w województwie warmińsko-mazurskim w roku 2010 w w/w. zakresie.

5. Cele działań w ramach Europejskiego Roku 2010 na Warmii i Mazurach:

- Podniesienie świadomości mieszkańców regionu Warmii i Mazur na temat przyczyn zjawiska ubóstwa i wykluczenia społecznego.
- Likwidowanie negatywnego stereotypowego wizerunku osób doświadczających ubóstwa i wykluczenia społecznego.
- Propagowanie i wzmacnianie dobrych praktyk.
- Ułatwienie dialogu między administracją rządową, jednostkami samorządu terytorialnego, organizacjami pozarządowymi a sektorem prywatnym w zakresie podejmowanych inicjatyw.
- Upowszechnienie informacji o wydarzeniach regionalnych dotyczących walki z ubóstwem i wykluczeniem społecznym.

6. Działania w ramach Europejskiego Roku 2010 na Warmii i Mazurach:

- Seminaria, warsztaty, szkolenia.
- Spotkania, konferencje i wydarzenia społeczno – kulturalne.
- Konkursy uwzględniające tematykę ubóstwa i wykluczenia społecznego.
- Wydarzenia angażujące przedstawicieli władz szczebla regionalnego i lokalnego

ORIENTACYJNY HARMONOGRAM DZIAŁAŃ I INICJATYW O CHARAKTERZE REGIONALNYM ORGANIZOWANYCH W 2010 ROKU NA WARMII I MAZURACH

Lp.	Nazwa wydarzenia	Termin realizacji	Organizator	Współorganizator/ Partner	Źródło pokrycia kosztów
1.	Wystąpienie do jednostek samorządu terytorialnego i organizacji pozarządowych w województwie warmińsko-mazurskim z apelem o włączenie się w obchody Europejskiego Roku Walki z Ubóstwem i Wykluczeniem Społecznym	grudzień 2009 r.	Samorząd Województwa Warmińsko-Mazurskiego (Marszałek Województwa Warmińsko-Mazurskiego)	-	Środki finansowe Samorządu Województwa Warmińsko-Mazurskiego
2.	Inauguracja obchodów Europejskiego Roku Walki z Ubóstwem i Wykluczeniem Społecznym na Warmii i Mazurach w roku 2010 – Konferencja otwierająca	luty/marzec 2010 r.	Samorząd Województwa Warmińsko-Mazurskiego (Regionalny Ośrodek Polityki Społecznej Urzędu Marszałkowskiego Województwa Warmińsko-Mazurskiego w Olsztynie)	- Wojewoda Warmińsko-Mazurski (Wydział Polityki Społecznej Warmińsko-Mazurskiego Urzędu Wojewódzkiego w Olsztynie), - Bank Żywności w Olsztynie, - Federacja Organizacji Socjalnych Województwa Warmińsko-Mazurskiego	Środki finansowe Samorządu Województwa Warmińsko-Mazurskiego
3.	Wielkanocna Zbiórka Żywności	marzec 2010 r.	Bank Żywności w Olsztynie	- ośrodki pomocy społecznej - organizacje pozarządowe	Środki finansowe: - sponsorów - Banku Żywności w Olsztynie
4.	Otwarty konkurs ofert na wykonanie zadań publicznych Samorządu Województwa Warmińsko-Mazurskiego przez organizacje pozarządowe oraz podmioty wymienione w art.3 ust.3 ustawy o działalności pożytku publicznego i o wolontariacie oraz art.25 ust.1 pkt 2 ustawy o pomocy społecznej w roku 2010.	Ogłoszenie konkursu – listopad 2009 r. Realizacja - do końca 2010 r.	Samorząd Województwa Warmińsko-Mazurskiego	-	Środki finansowe Samorządu Województwa Warmińsko-Mazurskiego
5.	Konkurs dla organizacji pozarządowych na realizację zadań w zakresie walki z	Ogłoszenie konkursu - marzec-kwiecień 2010 r.	Wojewoda Warmińsko-Mazurski	-	Środki finansowe Wojewody Warmińsko-Mazurskiego

	ubóstwem i wykluczeniem społecznym, ze szczególnym uwzględnieniem dzieci, młodzieży i osób starszych.	Realizacja - do końca 2010 r.			
6.	Powołanie i praca Wojewódzkiego Rzecznika Praw Osób Starszych oraz działalność Rzecznika	Cały rok 2010	Federacja Organizacji Socjalnych Województwa Warmińsko-Mazurskiego	-	Fundusz Organizacji Pozarządowych
7.	Prace na rzecz powołania Rady Seniorów Województwa Warmińsko-mazurskiego	styczeń-sierpień 2010 r.	Federacja Organizacji Socjalnych Województwa Warmińsko-Mazurskiego	-	Fundusz Organizacji Pozarządowych
8.	Film promujący prace na rzecz osób starszych	I-II kwartał 2010 r.	Federacja Organizacji Socjalnych Województwa Warmińsko-Mazurskiego	-	Fundusz Organizacji Pozarządowych
9.	Cykl szkoleń w ramach Akademii III Wieku Warmii i Mazur – Szkoły Animatorów Społecznych pracujących z osobami starszymi	styczeń-czerwiec 2010 r.	Federacja Organizacji Socjalnych Województwa Warmińsko-Mazurskiego	Stowarzyszenie Centrum Wspierania Aktywności Lokalnej CAL	Fundusz Organizacji Pozarządowych
10.	Wojewódzkie Spotkania Środowisk Osób Starszych	maj 2010 r.	Federacja Organizacji Socjalnych Województwa Warmińsko-Mazurskiego	-	Fundusz Organizacji Pozarządowych
11.	XII Warmińsko-Mazurskie Dni Rodziny „Silna i aktywna rodzina szansą na godne życie”	Konferencja Inaugurująca Obchody Dni Rodziny 14 maja 2010 r.	- Samorząd Województwa Warmińsko-Mazurskiego, - Rada ds. Rodzin Województwa Warmińsko-Mazurskiego	Wojewoda Warmińsko-Mazurski	Środki finansowe Samorządu Województwa Warmińsko-Mazurskiego
		Konferencja Zamykająca Obchody Dni Rodziny 9 czerwca 2010 r.	Lokalny samorząd z terenu województwa warmińsko-mazurskiego	- Samorząd Województwa Warmińsko-Mazurskiego, - Rada ds. Rodzin Województwa Warmińsko-Mazurskiego	Środki finansowe: -samorządu lokalnego, - Samorządu Województwa Warmińsko-Mazurskiego
		Konferencja Podsumowująca Obchody Dni Rodziny 2 października 2010 r.	- Samorząd Województwa Warmińsko-Mazurskiego, - Rada ds. Rodzin Województwa Warmińsko-Mazurskiego	- Wojewoda Warmińsko-Mazurski, - Stowarzyszenie Działań Prorodzinnych, - Forum Prorodzinne, - Katolickie Stowarzyszenie	Środki finansowe: - Samorządu Województwa Warmińsko-Mazurskiego, - organizacji pozarządowych

				CIVITAS CHRISTIANA O/Olsztyn, - FOSa	
12.	Konkurs „Godni Naśladowania” w kategorii na najlepszą inicjatywę na rzecz osób starszych	czerwiec 2010 r.	- Rada Organizacji Pozarządowych Województwa Warmińsko-Mazurskiego, - Federacja Organizacji Socjalnych Województwa Warmińsko-Mazurskiego	Samorząd Województwa Warmińsko-Mazurskiego	Środki finansowe: - Samorządu Województwa Warmińsko-Mazurskiego, - organizacji pozarządowych
13.	Działania wokół Dnia Dziecka (debaty lokalne i wojewódzkie, konkursy w szkołach)	czerwiec-sierpień 2010 r.	Bank Żywności w Olsztynie	- Samorząd Województwa Warmińsko-Mazurskiego, - Placówki edukacyjno-oświatowe	Środki finansowe: - organizacji pozarządowych, - placówek edukacyjno-oświatowych
14.	Koncert „Podziel się Posiłkiem”	sierpień 2010 r.	- Federacja Polskich Banków Żywności, - Fundacja POLSAT, - Firma Danone, - Prezydent Miasta Olsztyn	-	Środki finansowe: - Federacji Polskich Banków Żywności, - Firmy Danone, - Fundacji POLSAT, - Miasta Olsztyn
15.	Konkurs plastyczny i fotograficzny	wrzesień - październik 2010 r.	Bank Żywności w Olsztynie	szkoły	Środki finansowe: - sponsorów, - Banku Żywności w Olsztynie, - szkół
16.	III Wojewódzka Konferencja z Okazji Międzynarodowego Dnia Seniora	październik 2010 r.	Federacja Organizacji Socjalnych Województwa Warmińsko-Mazurskiego	Samorząd Województwa Warmińsko-Mazurskiego	Środki finansowe: - Federacji Organizacji Socjalnych Województwa Warmińsko-Mazurskiego, - Samorządu Województwa Warmińsko-Mazurskiego, - innych grantów

	Wojewódzka Konferencja związana z Międzynarodowym Dniem Walki z Ubóstwem	17 października 2010 r.	Bank Żywności w Olsztynie	- Samorząd Województwa Warmińsko-Mazurskiego - Wojewoda Warmińsko-Mazurski	Środki finansowe: - Banku Żywności w Olsztynie, - Samorządu Województwa Warmińsko-Mazurskiego, - sponsorów
	10-lecie Banku Żywności w Olsztynie, szkolenie dla banków żywności			Federacja Polskich Banków Żywności	
18.	Nagroda Marszałka Województwa Warmińsko-mazurskiego za wybitne osiągnięcie w dziedzinie pomocy społecznej (ze szczególnym uwzględnieniem działań na rzecz przeciwdziałania ubóstwu i wykluczeniu społecznemu)	listopad 2010 r.	Samorząd Województwa Warmińsko-Mazurskiego (Regionalny Ośrodek Polityki Społecznej Urzędu Marszałkowskiego)	-	Środki finansowe Samorządu Województwa Warmińsko-Mazurskiego
19.	Konferencja podsumowująca realizację Programu Operacyjnego Kapitał Ludzki 2007-2013 na Warmii i Mazurach pod hasłem „Promocja integracji społecznej”	I dekada grudnia 2010 r.	Samorząd Województwa Warmińsko-Mazurskiego		Środki finansowe: - Europejskiego Funduszu Społecznego PO KL 2007-2013 - Samorządu Województwa Warmińsko-Mazurskiego
20.	Świąteczna Zbiórka Żywności	grudzień 2010 r.	Bank Żywności w Olsztynie	- ośrodki pomocy społecznej, - organizacje pozarządowe	Środki finansowe: - Wojewody Warmińsko-Mazurskiego, - Samorządu Województwa Warmińsko-Mazurskiego, - Urzędu Miasta Olsztyn
21.	Cykl debat o charakterze gminnym, powiatowym i wojewódzkim	Cały rok 2010	Samorządy: - gminne, - powiatowe, - Samorząd - Województwa Warmińsko-Mazurskiego, - Rada Organizacji Pozarządowych Województwa Warmińsko-Mazurskiego	- Wojewoda Warmińsko-Mazurski, - Kuratorium Oświaty w Olsztynie, - Federacja Organizacji Pozarządowych Województwa Warmińsko-Mazurskiego,	Środki finansowe: Samorządów: - gminnego, - powiatowego, - Samorządu Województwa Warmińsko-Mazurskiego, - sponsorów, - środków innych podmiotów

				<ul style="list-style-type: none"> - Uniwersytet Warmińsko-Mazurski w Olsztynie, - powiatowe rady organizacji pozarządowych 	<ul style="list-style-type: none"> - Fundusz dla Organizacji Pozarządowych
22.	Cykl spotkań, warsztatów, festynów, imprez integracyjnych „dobre praktyki”	Cały rok 2010	<p>Samorządy:</p> <ul style="list-style-type: none"> - gminne, - powiatowe, - Samorząd - Województwa Warmińsko-Mazurskiego, - Federacja Organizacji Pozarządowych Województwa Warmińsko-Mazurskiego, - jednostki organizacyjne pomocy i integracji społecznej 	<ul style="list-style-type: none"> - Caritas Archidiecezji Warmińskiej, - Polski Związek Niewidomych, - szkoły, - sponsorzy, - biblioteki 	<p>Środki finansowe:</p> <ul style="list-style-type: none"> - Samorządów gminnego, - powiatowego, - Samorządu Województwa Warmińsko-Mazurskiego, - organizacji pozarządowych, - Europejskiego Funduszu Społecznego

7. Sporządzenie informacji z przebiegu obchodów Europejskiego Roku Walki z Ubóstwem i Wykluczeniem Społecznym w roku 2010 w województwie warmińsko-mazurskim.